

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертацію ДІБРОВОЇ Валерії Анатоліївни
«Стратегії конструювання особистісного майбутнього
внутрішньо переміщеними особами»,
подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії
за спеціальністю 053 «Психологія»

Талановита, добре структурована, логічно та змістовно вивірена, зі струнким теоретичним апаратом, сповнена актуальної проблематики робота. У ній знайшлося місце і наслідкам війни, що триває в Україні з 2014 року та її наймасштабнішій фазі з лютого 2022 року, і часам агресивного поширення COVID-19.

А особливо близька самій дисертантці, як і величезній кількості українців наразі, тема вимушеного переселення кропітко, об'ємно та, що важливо, етично донесена як основний лейтмотив роботи.

Разом із тим, акцент ставиться саме на стратегіях конструювання майбутнього ВПО як пошукові ресурсів, куди і як рухатися далі не тільки тим, хто має відповідний статус, а й тим, кому близький досвід вимушеності у покиданні рідних домівок і необхідності будувати своє життя наново.

Ця робота – ще один внесок до загальної картини трагічних наслідків, які несе собою терор психопатичної держави-сусіда. Цитуючи дисертантку: "психологічна травматизація, спричинена воєнними подіями та раптовим вимушеним переїздом, досі впливає на картину світу ВПО". А від себе додам: і скільки ще впливатиме – невідомо.

Але ця дисертація – також і внесок до візії, як можливо вберігати, відновлювати, продовжувати життя навіть під час найбурхливіших криз.

Поруч із цим, текст не позбавлено певних дискусійних моментів:

1. У тексті вказано, що стратегії конструювання майбутнього ВПО було першочергово припущено теоретично, втім, не до кінця зрозуміло, як саме їх було виявлено, і чому саме таку кількість (6).

2. У тексті вказано, що стратегії вимірюються за допомогою оцінки поведінкових проявів, утім, важко погодитися, що у переліку методик дослідження йдеться саме про поведінку. Ймовірно, варто це переозначити, виходячи із визначення стратегії самою аспіранткою "як комплексного та систематичного поєднання засобів та прийомів конструювання особистісного майбутнього з урахуванням необхідності безперервного аналізу, перетворення та трансформації цих засобів відповідно до внутрішньоособистісних змін та впливу навколишнього середовища".

3. Під час опису кількісних методик читач може губитися, адже не описано, як було організовано пілотажне дослідження, до якого є посилання. Ймовірно, доцільніше було б модифікувати і перенести пункт 2.4. структурно вище, так би не порушувалася логіка викладу тексту.

4. Опис, як саме залучалися респонденти, видається неповним для формування читацького уявлення про організацію дослідження.

5. У додатках видно, що в анкеті зазначено певні демографічні параметри, як-то освіта, рід занять, сімейний статус тощо, однак ніде в роботі вони не аналізуються. Це тому що не виявлено жодної специфіки за цими параметрами, чи цьому не приділилася увага (тоді навіщо було це питати в респондентів)?

Втім, висловлені зауваження мають радше рекомендаційний характер і не применшують готовність дисертаційної роботи до захисту. З радістю та гордістю підтримуватиму її.

Висновок щодо відповідності дисертації встановленим нормам.
Вважаю, що дисертація Дібрової В.А. «Стратегії конструювання особистісного майбутнього внутрішньо переміщеними особами» є завершеною науковою працею, яка містить низку нових, актуальних та достовірних результатів, що свідчать про її складність, систематичність та важливе значення для психологічної науки. Дисертація повністю відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» (з наступними змінами) та «Порядку

присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022.

Рецензент –

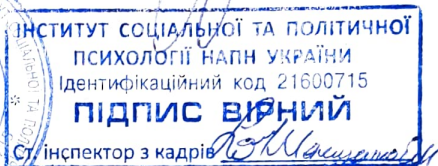
кандидат психологічних наук, старший дослідник,

завідувач лабораторії соціальної психології особистості

Інституту соціальної та політичної психології

НАПН України

М. С. Дворник

Ст. інспектор з кадрів